

Uti Possidetis Juris პრინციპი თანამედროვე საერთაშორისო სამართალში (ცალკეული ასპექტები და საქართველოს სახელმწიფოებრიობის კონტექსტი)

აბსტრაქტი

სტატია იხილავს Uti Possidetis Juris პრინციპის არსს, Uti Possidetis დოქტრინის ისტორიული ევოლუციასა და ამ პრინციპის გამოყენებას თანამედროვე საერთაშორისო სამართალში.

სუვერენული სახელმწიფოსათვის ტერიტორია და საზღვრები უმთავრესია საერთაშორისო პოლიტიკურ სისტემაში. ამ კონტექსტში ხაზი გაესმის Uti Possidetis პრინციპის მნიშვნელობას სახელმწიფოების ურთიერთობებში სტაბილურობის მიღწევასა და ტერიტორიული კონფლიქტების აცილებასთან დაკავშირებით. აღნიშნულია ისიც, რომ ხშირ შემთხვევაში ამ პრინციპის გამოყენებამ სასაზღვრო დავებიც გამოიწვია.

სტატიაში გაანალიზებულია ყოფილი საბჭოთა კავშირის დაშლის შემთხვევაში ამ პრინციპის გამოყენება, წარმოდგენილია უშუალოდ საქართველოსთან დაკავშირებით ტერიტორიული მთლიანობისა და საზღვრების დადგენის კონტექსტში, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიული კონფლიქტების ჭრილში ამ პრინციპის გამოყენების შესაძლებლობის ანალიზი. გამოკვეთილია, რომ დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ Uti Possidetis Juris საფუძველზე საქართველოს სსრ-ის ყოფილი ადმინისტრაციული საზღვრები გარდაიქმნა დამოუკიდებელი საქართველოს საერთაშორისო საზღვრებად, რაც მხარდაჭერილია დემოკრატიული სახელმწიფოების პრაქტიკით და აფხაზეთი და ე. წ. სამხრეთ ოსეთი სეპარატისტული მიზნებისათვის ვერ გამოიყენებენ Uti Possidetis პრინციპს.

სტატიაში წარმოდგენილია პრობლემატური ასპექტები, დასკვნა და მოსაზრებები განხილულ საკითხზე.

საკვანძო სიტყვები: ტერიტორიული მთლიანობა, საზღვრები, სეცესია

შესავალი

წინამდებარე სტატია იხილავს *uti possidetis juris* პრინციპს - საერთაშორისო სამართლის კონცეფციას, რომელიც განსაზღვრავს ახალი სუვერენული სახელმწიფოების სახელმწიფო საზღვრებს გამოყოფამდე არსებული მათი ადმინისტრაციული საზღვრების საფუძველზე. სტატიის მიზანია გაანალიზოს ამ პრინციპის ევოლუცია, წარმოაჩინოს მისი გამოყენება თანამედროვე საერთაშორისო სამართალში, გაანალიზოს ყოფილი საბჭოთა კავშირის დაშლის შემთხვევაში ამ პრინციპის გამოყენება უშუალოდ საქართველოსთან დაკავშირებით ტერიტორიული მთლიანობისა და საზღვრების დადგენის კონტექსტში, აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიული კონფლიქტების ჭრილში ამ პრინციპის გამოყენების შესაძლებლობა.

სახელმწიფო საზღვრების დადგენა და საერთაშორისო აღიარება ნებისმიერი სახელმწიფოსათვის უმთავრესი საკითხია. ამ პროცესში დიდი როლი აქვს *Uti Possidetis Juris* პრინციპის გამოყენებას.

Uti Possidetis Juris აღიარებულია, როგორც საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის დოქტრინა, რომელიც დეკოლონიზაციის ეპოქაში ცენტრალური იყო ახალი სახელმწიფოების ტერიტორიული სუვერენიტეტის, მათი საზღვრების განსაზღვრისას.¹ დღესდღეობით საყოველთაოდაა აღიარებული, რომ ახლად ჩამოყალიბებული სახელმწიფოების საზღვრები დგინდება *Uti Possidetis Juris* პრინციპის, როგორც ჩვეულებითი საერთაშორისო სამართლის ნორმის, გამოყენებით. ეს პრინციპი მაშინაც კი გამოიყენება, როდესაც ის ეწინააღმდეგება ხალხის თვითგამორკვევის პრინციპს.² *Uti Possidetis* დოქტრინა ითვალისწინებს, რომ დეკოლონიზაციის შედეგად წარმოშობილი ახალი სახელმწიფოები მემკვიდრეობით იღებენ კოლონიალიზმის დროინდელ იმ ადმინისტრაციულ საზღვრებს, რომლებიც მათ ჰქონდათ დამოუკიდებლობის მოპოვების მომენტში.³ ბოლო ათწლეულების მოვლენებმა დაადასტურა, რომ *Uti Possidetis Juris* გამოიყენება არა მხოლოდ დეკოლონიზაციის კონტექსტში, არამედ - ყველა შემთხვევაში, როდესაც ახალი სახელმწიფოების საზღვრები უნდა განისაზღვროს.⁴ *Uti Possidetis Juris* გამოყენებული იქნა ჩეხოსლოვაკიის, იუგოსლავიის, აგრეთვე საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად შექმნილი სახელმწიფოების შემთხვევაში.⁵

¹ Shaw, M. N., *The Heritage of States: The Principle of Uti Possidetis Today*. 67 BRIT. Y.B. INT'L L. 1996. N 1, 115.

² იქვე, გვ. 115.

³ Ratner, S. R., *Drawing a Better Line: Uti Possidetis and the Borders of New States*, 90 AM. J. INT'L L. 1996. N4, 590.

⁴ Walter, Ch. et al. eds., *The Principle of Uti Possidetis Juris: How Relevant Is It for Issues of Secession?* by Anne Peters in "Self-determination and Secession in International Law". 2014. 95.

⁵ Evison, J. A., *MIGs and Monks in Crimea: Russia Flexes Cultural and Military Muscles, Revealing Dire Need for Balance Of Uti Possidetis and Internationally Recognized Self-Determination*, 220 MIL. L. REV. 2014. 95.

საერთაშორისო სამართალში *Uti Possidetis* არის პრინციპი, რომელმაც თავდაპირველად კოლონიურ პერიოდში დადგენილი ადმინისტრაციული საზღვრები საერთაშორისო საზღვრებად გადააქცია⁶ და თანამედროვე პერიოდშიც მნიშვნელოვანი როლი აქვს.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემთხვევაში *Uti Possidetis Juris* პრინციპის გამოყენება მხარდაჭერილი იქნა დემოკრატიული სახელმწიფოების პრაქტიკით და მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა და აქვს საქართველოს ყოფილი საბჭოთა ადმინისტრაციული საზღვრების საერთაშორისო აღიარების კონტექსტში.

სტატიაში წარმოაჩენს პრობლემატურ ასპექტებს, დასკვნასა და მოსაზრებებს წარმოდგენილ საკითხზე.

1. *Uti Possidetis* დოქტრინის ისტორიული ევოლუცია

ტერმინი *Uti Possidetis* მომდინარეობს რომის სამართალიდან, სადაც *Uti Possidetis* ეხებოდა საკუთრებას, ქონებას და არა ტერიტორიულ სუვერენიტეტს. შეიძლება, ითქვას, რომ თანამედროვე საერთაშორისო სამართალში არსებულ *Uti Possidetis Juris* პრინციპთან რომაულ წინამორბედს ნაკლებად აქვს საერთო.

თანამედროვე საერთაშორისო სამართლის დოქტრინა *Uti Possidetis Juris* მეცხრამეტე საუკუნეში ლათინურ ამერიკაში წარმოიშვა.⁷

მრავალი თვალსაზრისით *Uti Possidetis Juris* საერთაშორისო სამართლის დოქტრინა თავისი რომაული სამართლის წინამორბედის საპირისპიროა. *Uti Possidetis* რომის სამართალში ეხებოდა საკუთრების უფლებებს, საერთაშორისო სამართალში კი - ტერიტორიულ სუვერენიტეტს, რომის სამართალში ქმნიდა მხოლოდ უფლების პრეზუმფციას, ხოლო საერთაშორისო სამართალში კი - აბსოლუტურ უფლებას ანიჭებს, რომის სამართალში ფაქტობრივ მფლობელობას აქცევდა კანონიერ უფლებად, ხოლო საერთაშორისო სამართალში კი - უგულვებელყოფს ფაქტობრივ მფლობელობას და კოლონიური ადმინისტრაციული საზღვრების საფუძველზე ცნობს უფლებას.⁸

ისტორიულად *uti possidetis* პრინციპი ვითარდებოდა შემდეგი ორი ფორმით - *Uti Possidetis Juris* და *Uti Possidetis de facto*.⁹ *Uti Possidetis Juris* გამოიყენება დღესდღეობით, ხოლო *Uti Possidetis de facto* წარსულს განეკუთვნება.

Uti Possidetis Juris თანამედროვე დოქტრინის უკეთ გასაგებად თვალი უნდა გადავაკლოთ ორი საუკუნის წინ მისი წარმოშობის შემდეგ მომხდარ მოვლენებს. მე-19 საუკუნეში ლათინურ ამერიკაში ესპანეთისა და პორტუგალიის, რომლებიც მანამდე ამერიკის შეერთებული

⁶ ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), General List No. 69. 22.12.1986. Para 23.

⁷ Shaw, M. N., Peoples, Territorialism and Boundaries, 8 EUR. J. INT'L L. 1997. 493.

⁸ იქვე, 492.

⁹ იქვე, 594-595. იხ. Ratner, S. R., დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 3, 594-595.

შტატებისა და კანადის სამხრეთით მდებარე ყველა ტერიტორიაზე აცხადებდა პრეტენზიას, კოლონიალიზმის დასასრულის დაწყებას თან სდევდა ახალი სახელმწიფოების გაჩენა, რომლებიც ამ პროცესის შედეგად ჩართულნი იყვნენ სასაზღვრო დავებში. ესპანეთსა და პორტუგალიას არ ჰქონდათ მკაფიოდ დადგენილი ახალი სახელმწიფოების საზღვრები. ამასთან, ახალი დამოუკიდებელი ტერიტორიები სწრაფად იშლებოდა და ახალ-ახალი სახელმწიფოები იქმნებოდა. მათი საზღვრების შესახებ გაუთავებელი კონფლიქტების თავიდან აცილების მიზნით ახალმა სახელმწიფოებმა მალევე შემოიღეს *Uti Possidetis* წესი, რათა დაედგინათ თავიანთი საზღვრები.¹⁰

როგორც აღინიშნა, წარმოიშვა *Uti Possidetis* ორი ვერსია. *Uti Possidetis de facto* სუვერენიტეტს ტერიტორიის ფაქტობრივ მფლობელს ანიჭებდა. ამის საპირისპიროდ, *Uti Possidetis Juris* დოქტრინამ მიწის ფაქტობრივი მფლობელობის იგნორირებას ახდენდა და ფოკუსირებული იყო ახალი სახელმწიფოების წარმოშობამდე კოლონიური ძალების მიერ დადგენილ ადმინისტრაციულ საზღვრებზე.¹¹

ადმინისტრაციული საზღვრები, რომლებიც *Uti Possidetis Juris* დროს გამოიყენებოდა საზღვრების დასადგენად, არ იყო საერთაშორისო საზღვრები და ადმინისტრაციული ერთეულები, რომლებსაც ეს საზღვრები შემოსაზღვრავდა, არ იყვნენ ახლად წარმოქმნილი ქვეყნების სუვერენული წინამორბედები. *Uti Possidetis Juris* იყენებდა სხვადასხვა სახის ადმინისტრაციულ საზღვრებს (ზოგს წმინდა ადმინისტრაციულს, ზოგსაც კი საერთაშორისო საზღვარს) ახალი სუვერენული სახელმწიფოების საზღვრების დასადგენად. *Uti Possidetis Juris* გამოყენებისათვის არ იყო საჭირო კოლონიური წარმონაქმნის სამართალმემკვიდრეობა.¹² დროთა განმავლობაში *Uti Possidetis Juris* გახდა დომინანტური დოქტრინა პოსტკოლონიური საზღვრების დადგენისათვის.¹³ ახალი დამოუკიდებელი ქვეყნების ეროვნული საზღვრები ემთხვეოდა ყოფილ კოლონიურ საზღვრებს და არ რჩებოდა *terra nullius* ამ კონტინენტზე.¹⁴ ლათინური ამერიკის ქვეყნების მიერ *Uti Possidetis Juris*-ის პრინციპის გამოყენების მიზანი იყო სახელმწიფო საზღვრებთან დაკავშირებული კონფლიქტების თავიდან აცილება, მაგრამ ამან მაინც ვერ შეაჩერა ევროპის სახელმწიფოების მხრიდან საშინაო საქმეებში ჩარევა და

¹⁰ Lalonde, S. , *Determining Boundaries in a Cnflcting World: The Role of Uti Possidetis*. McGill-Queen's University Press. 2002. 31.

¹¹ იქვე, 31.

¹² იქვე, 33.

¹³ იქვე, 23.

¹⁴ Hasani, E., *Uti Possidetis Juris: From Rome to Kosovo*. 27 *The Fletcher Forum of World Affairs*. 2003. N2, 86

ტერიტორიული დავები.¹⁵ *Uti possidetis Juris* მხოლოდ მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ დეკოლონიზაციის პროცესის განმავლობაში გახდა ზოგადი გამოყენების პრინციპი.¹⁶

ლათინური ამერიკიდან *Uti Possidetis Juris* პრინციპი აფრიკაში გავრცელდა. ეს პრინციპი აღიარა და მიიღო აფრიკული ერთობის ორგანიზაციამ 1964 წელს აფრიკის სახელმწიფოთა შორის სასაზღვრო დავების შესახებ რეზოლუციით.¹⁷ შემდეგ მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ *uti possidetis juris* დოქტრინა გამოიყენა ბურკინა-ფასო/მალის საქმეზე და ცხადყო ამ პრინციპის მნიშვნელობა. სასამართლომ მიუთითა, რომ საზღვრის დადგენისას გამოსაყენებელი იყო *uti possidetis juris* პრინციპი და აღნიშნა, რომ ეს პრინციპი არის ზოგადი პრინციპი, რომელიც დაკავშირებულია დამოუკიდებლობის მოპოვების ფაქტთან, რომლის ცხადი მიზანიცაა უზრუნველყოს, რომ ახალი სახელმწიფოების დამოუკიდებლობასა და სტაბილურობას საფრთხე არ შეექმნას სასაზღვრო დავებით პროვოცირებული ძმამთამკვლელი ბრძოლებით.¹⁸ სასამართლომ ხაზი გაუსვა, რომ ამ პრინციპის არსი გამომდინარეობს მისი უმთავრესი მიზნიდან, უზრუნველყოს ტერიტორიული საზღვრების დაცვა, როდესაც ხდება დამოუკიდებლობის მოპოვება, ხოლო ასეთი ტერიტორიული საზღვრები შეიძლება, იყოს სხვადასხვა ადმინისტრაციულ ერთეულს თუ კოლონიას შორის გავლებული საზღვრები და ამ შემთხვევაში კი *uti possidetis* პრინციპის გამოყენებით მოდავე მხარეთა ყოფილი ადმინისტრაციული საზღვრები გადაიქცა საერთაშორისო საზღვრებად სრული მნიშვნელობით.¹⁹

სასამართლომ განმარტა, რომ *Uti Possidetis Juris* არის საერთაშორისო სამართლის დოქტრინა, რომელიც გამოიყენება მთელ მსოფლიოში,²⁰ ნათელიყო *Uti Possidetis Juris* პრინციპის ფარგლები და მიუთითა, რომ სადაც კოლონიური ადმინისტრაციული ხაზები და ამ საზღვრებში კოლონიური ხელისუფლების განხორციელება ცალსახაა, ეს ხაზები ახალი სახელმწიფოს საზღვრებად უნდა იქნეს გამოყენებული იმ შემთხვევაშიც კი, თუკი ახალი სახელმწიფო ფაქტობრივად არ ფლობს ამ ტერიტორიას. ფაქტობრივად სახელმწიფო, რომელიც ტერიტორიაზე ტერიტორიულ სუვერენიტეტს მოიპოვებს *Uti Possidetis Juris*-ის მეშვეობით არ კარგავს სუვერენიტეტს ამ ტერიტორიაზე ამ ტერიტორიის ნაწილის სხვა სახელმწიფოს მიერ

¹⁵ იქვე, 87. იხ. აგრეთვე ბოლო პერიოდის დავები: *ICJ Judgement, Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening)*, General List No. 75. 11.09.1992 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/75/075-19920911-JUD-01-00-EN.pdf>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023] და *ICJ Judgement, Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicar. v. Hond.)*, General List No. 120. 08.10.2007 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/120/120-20071008-JUD-01-00-EN.pdf>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023]

¹⁶ იქვე, 87.

¹⁷ Organization of African Unity, *Border Disputes Among African States*, AHG/Res. 16(I) <<https://www.peaceau.org/uploads/ahg-res-16-i-en.pdf>> [ხელმისაწვდომია: 12.12.2013].

¹⁸ *ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali)*, General List No. 69, 22.12.1986, para 20 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/69/069-19861222-JUD-01-00-EN.pdf>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

¹⁹ იქვე, პარაგრაფი 23.

²⁰ იქვე, პარაგრაფი 20.

ფლობისა და მართვის გამო.²¹ ამასთან, Uti Possidetis Juris დოქტრინა პრიორიტეტულია საზღვრების დადგენისას მშვიდობის შენარჩუნებისათვის საზღვრების სტაბილურობის უმთავრესი მნიშვნელობის გათვალისწინებით, მიუხედავად პოსტკოლონიურ მსოფლიოში მმართველობითი მექანიზმების განსაზღვრაში თვითგამორკვევის პრინციპის მნიშვნელობისა.²²

აფრიკის კონტინენტის გარდა, აღსანიშნავია ტერიტორიული status quo-ს დაცვისა და Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენება აზიაშიც.²³

ამრიგად, დეკოლონიზაციის შედეგად ახალი დამოუკიდებელი სახელმწიფოების წარმოშობის კვალდაკვალ მოხდა ევოლუცია Uti Possidetis დოქტრინისა, რომლის უმთავრესი მიზანიც არის სახელმწიფო საზღვრების სტაბილურობის პრინციპის ხაზგასმა და უზრუნველყოფს ახალი სახელმწიფოს ტერიტორიულ ლეგიტიმაციას.²⁴

ბოლო ათწლეულების მოვლენებმა დაადასტურა, რომ Uti Possidetis Juris არ გამოიყენება მხოლოდ დეკოლონიზაციის კონტექსტში. ეს პრინციპი გამოყენებული იქნა იუგოსლავიის, ჩეხოსლოვაკიისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად წარმოშობილი სახელმწიფოების საზღვრების დადგენისას.²⁵

2. Uti Possidetis Juris დოქტრინის გამოყენების ცალკეული ასპექტები

Uti Possidetis Juris პრინციპი საერთაშორისო სამართლის პრინციპია, რომელიც გამოიყენება დამოუკიდებლობის მოპოვების დროს სახელმწიფოს საზღვრებს დადგენისას, განიხილება დამოუკიდებლობის მოპოვების პროცესში ტერიტორიული საკითხების კონტექსტში და მიემართება სახელმწიფოებრიობის ფორმირების პროცესს.²⁶ Uti Possidetis აღიარებულია საერთაშორისო სამართლის ზოგად პრინციპად.²⁷ მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ ბურკინა-ფასო/ მალის საქმეში განმარტა, რომ დამოუკიდებლობის მოპოვებით ახალი სახელმწიფო იძენს სუვერენიტეტს ტერიტორიითა და საზღვრებით, რომელიც მას დარჩა კოლონიური ძალისაგან და საერთაშორისო სამართალი და, შესაბამისად, Uti Possidetis პრინციპი გამოიყენება ახალი სახელმწიფოს მიმართ დაუყოვნებლივ ამ მომენტიდან დაწყებული.²⁸

²¹ იქვე, პარაგრაფი 23.

²² იქვე, პარაგრაფი 25.

²³ ICJ Judgement, Case Concerning The Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), General list No. 45. 15.06.1962, ICJ Reports 6, 16 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/45/045-19620615-JUD-01-00-EN.pdf>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

²⁴ Jennings and Watts (eds.), Oppenheim's International Law, ninth edition. 1992. 670.

²⁵ იხ. Justin A. Evison, MIGs and Monks in Crimea: Russia Flexes Cultural and Military Muscles, Revealing Dire Need for Balance Of Uti Possidetis and Internationally Recognized Self-Determination, 220 MIL. L. REV. 2014. 95; Shaw, M. N., დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 1, 106.

²⁶ Crawford, J., The Creation of States in International Law, Oxford University Press. 2006. 107.

²⁷ იხ. Burkina Faso v Mali Case, supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 23.

²⁸ იქვე, პარაგრაფი 30.

როგორც მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ განმარტა სალვადორი/ჰონდურასის სასაზღვრო დავის საქმეში, *Uti Possidetis Juris* არის რეტროსპექტული პრინციპი იმ გაგებით, რომ საერთაშორისო საზღვრებად აქცევს თავდაპირველად სრულიად სხვა მიზნებისთვის გამიზნულ ადმინისტრაციულ საზღვრებს.²⁹ *Uti Possidetis Juris* ამგვარად გამონაკლისია იმისაგან, რაც ცნობილია საერთაშორისო სამართალში, როგორც ინტერტემპორალური წესი, როდესაც კონკრეტული ქმედების შეფასებისას მნიშვნელობა ენიჭება ამ ქმედების მოხდენის დროს მოქმედ სამართალს, ხოლო *Uti Possidetis Juris* კი, ამის საპირისპიროდ, ახდენს წარსული აქტების სამართლებრივი მნიშვნელობის ხელახალ ინტერპრეტაციას. *Uti Possidetis Juris* საერთაშორისო საზღვრების ხაზებად გარდაქმნის წარსულში სხვა დანიშნულებით არსებულ ხაზებს.³⁰

Uti Possidetis Juris პრინციპის შემთხვევაში შედეგზე გავლენას ახდენს „კრიტიკული თარიღი“, ანუ ის მომენტი, როდესაც მხარეთა უფლებები იმგვარად დგინდება, რომლის შემდეგაც ქმედებები დადგენილ სამართლებრივი მდგომარეობაზე გავლენას ვეღარ ახდენს.³¹ *Uti Possidetis Juris* დროს ასეთი „კრიტიკული თარიღი“ არის დამოუკიდებლობის მოპოვების მომენტი.³²

Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენებისას ახალი სახელმწიფოს სუვერენიტეტი ვრცელდება სრულ ტერიტორიაზე, რადგან *Uti Possidetis Juris* პრინციპის ერთ-ერთი მთავარი მიზანია გამორიცხოს *terra nullius* მდგომარეობა, როდესაც ტერიტორია რჩება ცარიელი, მმართველის გარეშე.³³ როდესაც ერთი ტერიტორიიდან რამდენიმე სახელმწიფო ერთდროულად გამოიყოფა და ხდება დამოუკიდებელი ან როდესაც სახელმწიფო დამოუკიდებელი ხდება კონკრეტული ტერიტორიის ნაწილში და ამ ტერიტორიის დარჩენილი ნაწილი არ ხდება *terra nullius*, ამ შემთხვევაში *Uti Possidetis Juris* საგნის, ახალი სახელმწიფოს ტერიტორიული ფარგლების განსაზღვრისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლო ხაზგასმა ბენინი/ნიგერის სასაზღვრო დავის საქმეში, რომ *Uti Possidetis Juris* მიზნებისათვის კონკრეტულ ტერიტორიასთან დაკავშირებით განმსაზღვრელია დამოუკიდებლობამდე მოცემულ ტერიტორიაზე ფაქტობრივი ადმინისტრაციული კონტროლის განმახორციელებელი ერთეულის სამოქმედო ფარგლები.³⁴

Uti Possidetis Juris დოქტრინის ევოლუციის პერიოდში ეს პრინციპი ყოველთვის თანმიმდევრულად არ ყოფილა გამოყენებული. იყო შემთხვევები, როდესაც სახელმწიფოები დამოუკიდებლობამდელი საზღვრებისაგან განსხვავებული საზღვრებით აღმოჩნდნენ

²⁹ იხ. *Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening)*, supra სქოლიო 15, პარაგრაფი 43.

³⁰ Bell, A. and Kontorovich, E. Palestine, *Uti Possidetis Juris* and the Borders of Israel. 58 *Arizona Law Rev.* 2016. 644

³¹ იხ. Shaw, M. N. დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 1, 130.

³² იქვე, 130.

³³ იხ. *Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening)*, supra სქოლიო 15, პარაგრაფი 42.

³⁴ ICJ Judgement, *Frontier Dispute (Benin/Niger)*, General list No. 125.12.07.2005, para 30 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/125/125-20050712-JUD-01-00-EN.pdf>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

კოლონიალიზმისაგან გათავისუფლებულები (მაგ., კამერუნის შემთხვევა) და იყო დამოუკიდებლობის დროს გაყოფის შემთხვევაც (რუანდა-ურუნდის შემთხვევა).³⁵ 1933 წლის ჰონდურასის საზღვრის საქმეში მხარეთა კომპრომისის გათვალისწინებით ტერიტორიების გაცვლით დადგინდა საზღვარი, რომელიც განსხვავდებოდა Uti Possidetis ხაზისაგან თითოეული მხარის მიერ მეორის ტერიტორიაზე შეჭრის შედეგების გათვალისწინების შედეგად.³⁶ ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ ხსენებულ ცალკეულ შემთხვევებში ერთეულების სტატუსის შესახებ გადაწყვეტილებებს თვითონ მოსახლეობა იღებდა, Uti Possidetis პრინციპიდან გადახვევაც შეთანხმებით ხდებოდა და გასათვალისწინებელია ის, რომ ბურკინა-ფასო/მალის საქმეში მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ გამოკვეთა, რომ მხარეები, მართალია, სასაზღვრო დავის გადასაწყვეტად Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენებას ითხოვდნენ, მაგრამ ეს პრინციპი შეთანხმების არარსებობის შემთხვევაშიც უნდა იქნეს გამოყენებული.³⁷

არსებობს შემთხვევები, როდესაც Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენება გარკვეულ სირთულეებს აწყდება და ამიტომ საზღვრის დადგენისას მხარეთა კომპრომისით გაითვალისწინება სხვა ისტორიული და სამართლებრივი ფაქტორები. მაგალითად, სალვადორი/ჰონდურასის სახმელეთო, კუნძულისა და საზღვაო საზღვრის დავის საქმეში მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საზღვრები, ამ შემთხვევის მსგავსად, რომლებიც დაუდგენელი დარჩა დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, ისეთი საზღვრებია, რომელთა შემთხვევაშიც Uti Possidetis Juris არგუმენტები თვითონ ხდება სადავო. ასეთ საზღვრებზე Uti Possidetis Juris გაურკვეველი ხმით საუბრობს.³⁸

ამავე საქმეში სასამართლომ აღნიშნა, რომ Uti Possidetis Juris პრინციპი მიემართება ტერიტორიის კუთვნილების საკითხსაც და საზღვრების მდებარეობასაც. მთავარი ასპექტი ამ პრინციპისა არის terra nullius-ის შესაძლებლობის გამორიცხვა.³⁹ ამ შემთხვევაში სასამართლომ ამ კონტექსტში, სწორედ terra nullius-ის შესაძლებლობის გამორიცხვის კუთხით წარმოადგინა ამ პრინციპის მიმართება ტერიტორიის კუთვნილების საკითხთან. ამავე საქმეში სასამართლომ განმარტა, რომ Uti Possidetis Juris მიემართება საზღვრის დადგენას, განსაზღვრავს ტერიტორიის ფარგლებს და უზრუნველყოფს საზღვრის დაცვას.⁴⁰ საზღვრის ნამდვილობა დამოუკიდებელია ტერიტორიის კუთვნილების კანონიერების საკითხისაგან და საზღვრის ნამდვილობა სამართლებრივად დამოუკიდებელია საზღვრის დამდგენი სამართლებრივი ინსტრუმენტისაგან. მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ ლიბია/ჩადის საქმეში

³⁵ Ratner, S. R. Drawing A Better Line: Uti Possidetis and the Borders of New States. 90 AM. J. INT'L L. 1996. 599.

³⁶ Honduras Borders Case (Guat./Hond.), 2 R.I.A.A.1933.1356-1357 <https://legal.un.org/riaa/cases/vol_II/1307-1366.pdf> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023]

³⁷ იხ. ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 20.

³⁸ იხ. Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/ Honduras: Nicaragua intervening), supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 41.

³⁹ იქვე, პარაგრაფი 42.

⁴⁰ იქვე, პარაგრაფი 45.

აღნიშნა, რომ დადგენილი საზღვარი კანონიერად განაგრძობს არსებობას, საზღვრების სტაბილურობის ფუნდამენტური პრინციპიდან გამომდინარე, ხელშეკრულების ბუნებისა და სტატუსის მიუხედავად, და ხელშეკრულება შესაძლოა, შეწყდეს კიდევ დადგენილი საზღვრის სამართლებრივი არსებობის ხელყოფის გარეშე.⁴¹

Uti Possidetis Juris პრინციპი არის უნივერსალური გამოყენების პრინციპი. ეს პრინციპი რეგიონალური ხასიათის არაა. ბურკინა-ფასო/მალის საქმეში მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ ერთმნიშვნელოვნად აღნიშნა, რომ Uti Possidetis Juris არ არის სპეციალური წესი, რომელიც მხოლოდ საერთაშორისო სამართლის ერთ კონკრეტულ სისტემას მიემართება, არამედ იგი არის ზოგადი პრინციპი, რომელიც ლოგიკურადაა დაკავშირებული დამოუკიდებლობის მოპოვების ფენომენთან, სადაც გინდა მოხდეს იგი.⁴² აფრიკაში ამ პრინციპის გამოყენება განხილული უნდა იქნეს არა უბრალო პრაქტიკად, რომელიც ხელს უწყობს ჩვეულებითი საერთაშორისო სამართლის პრინციპის თანდათანობით ჩამოყალიბებას, რომელიც შეზღუდული იქნება მხოლოდ აფრიკის კონტინენტით, როგორც მანამდე ეს იყო ლათინურ ამერიკაში, არამედ - როგორც აფრიკაში ზოგადი მოქმედების წესის გამოყენება.⁴³

Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენება უზრუნველყოფს სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპის განმტკიცებას⁴⁴ და ამ დოქტრინის როლი უმნიშვნელოვანესია სახელმწიფო საზღვრების სტაბილურობის პრინციპის განმტკიცებაში.⁴⁵

3. uti possidetis juris პრინციპი საერთაშორისო და ადმინისტრაციული საზღვრების პირობებში

ახალი სახელმწიფოს წარმოქმნის დროს Uti possidetis juris პრინციპი მიემართება და უზრუნველყოფს ყოფილი საზღვრების საერთაშორისო საზღვრებად გარდაქმნას, ანუ განსაზღვრავს, ადგენს ახალი სახელმწიფოს საზღვრებს ყოფილი საზღვრების საფუძველზე. ახალი სახელმწიფოს განსახილველი საზღვრები შესაძლოა, იყოს ყოფილი საერთაშორისო საზღვრები ანდა ყოფილი ადმინისტრაციული საზღვრები. თითოეულ შემთხვევაში სიტუაცია ერთმანეთისაგან განსხვავებულია.⁴⁶

საერთაშორისო საზღვრები სუვერენულ სახელმწიფოებს მიჯნავს ერთმანეთისაგან და ძირითადად დგინდება სახელმწიფოთა შეთანხმებით და აისახება ორხმრივ ანდა მრავალხმრივ ხელშეკრულებებში. ასეთი საზღვრები ძალაში რჩება და განაგრძობს

⁴¹ ICJ Judgement, Case Concerning The Territorial Dispute (Libian Arab Jamahiriya/Chad). General List No.83. 03.02.1994, para 72, 73 <<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/83/083-19940203-JUD-01-00-EN.pdf>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁴² იხ. ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 20.

⁴³ იქვე, პარაგრაფი 21.

⁴⁴ Shaw. M. N., International Law. Cambridge University Press. 2008. 527–528.

⁴⁵ Jennings, R. and Watts, A. (eds.), Oppenheim's International Law (9th edition), Longman, London 1996, 669–670.

⁴⁶ იხ. Shaw, M. N დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 1, 111.

მოქმედებას სუვერენიტეტის ნებისმიერი ცვლილების მიუხედავად და სავალდებულოა ახალი სახელმწიფოსათვის. ნებისმიერმა ცალმხრივმა ცვლილებამ შესაძლოა, მეორე სახელმწიფოს ინტერესების ხელყოფა გამოიწვიოს. ასეთი საზღვრები ძალაში რჩება და მოქმედებს, სანამ მხარეთა თანხმობით არ მოხდება მათი ცვლილება.⁴⁷

გვინეა-ბისაუ/სენეგალის საარბიტრაჟო დავისას წამოიჭრა საკითხი, რომ *uti possidetis* პრინციპი გამოყენებულიყო მხოლოდ დამოუკიდებლობამდე დიდი ხნის წინ დადებული ხელშეკრულებების მიმართ და დამოუკიდებლობის მოპოვების დაწყების შემდეგ კოლონიური ძალის მიერ ხალხის თვითგამორკვევის უფლების არსებით ელემენტებთან დაკავშირებით დადებული ხელშეკრულებები ანულირებულიყო.⁴⁸

საარბიტრაჟო ტრიბუნალმა არ გაიზიარა ეს მიდგომა, რომ კოლონიური ძალის მიერ დადებული ის სასაზღვრო ხელშეკრულება, რომელიც გათავისუფლების პროცესის საერთაშორისო ხასიათის მიღებამდე დაიდო, არ უნდა აკმაყოფილებდეს რაიმე განსაკუთრებულ პირობას, რათა იგი გამოყენებული იქნეს მემკვიდრე სახელმწიფოს წინააღმდეგ. საერთაშორისო სამართალში არ არსებობს ასეთი პირობის დამდგენი რაიმე ნორმა.⁴⁹

ახალი სახელმწიფოს მიერ საერთაშორისოდ აღიარებული საზღვრის ცნობა დადგენილი პრაქტიკაა. მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს ბურკინა-ფასო/ძალის საქმეში აღნიშნა, რომ სახელმწიფოთა სამართალმემკვიდრეობისას წინათ დადგენილი საერთაშორისო საზღვრის აღიარების ვალდებულება გამომდინარეობს საერთაშორისო სამართლის ზოგადი წესიდან, მიუხედავად იმისა, ეს წესი გამოხატულია თუ არა *uti possidetis* ფორმულით.⁵⁰

საერთაშორისო საზღვრების უწყვეტობის პრინციპი ვრცელდება *uti possidetis* კონცეფციის მიღმა. *uti possidetis juris* მხოლოდ ახალი სახელმწიფოს დამოუკიდებლად გახდომის პროცესის ტერიტორიული ასპექტებს უკავშირდება და არ ვრცელდება ისეთ შემთხვევებზე, როდესაც გადაჯგუფებითა თუ ტერიტორიული ცვლილებებით ახალი სახელმწიფო არ წარმოიქმნება. საერთაშორისო საზღვრების უწყვეტობის პრინციპი კი ვრცელდება ამ შემთხვევაზე.⁵¹

ადმინისტრაციული საზღვრების სამართლებრივი სტატუსი განსხვავდება საერთაშორისო საზღვრების სამართლებრივი სტატუსისაგან. ადმინისტრაციული საზღვრები ეროვნული კანონმდებლობით იქმნება საშინაო მიზნებისათვის და სახელმწიფოს ტერიტორიას სხვადასხვა ნაწილებად, ერთეულებად ყოფს. ასეთი საზღვრები არაა მუდმივი და ხშირ შემთხვევაში ცვალებადია.

⁴⁷ იქვე, 112.

⁴⁸ Arbitration Tribunal For The Determination of The Maritime Boundary (Guinea-Bissau v. Senegal), Arbitral Award, 1989, პარაგრაფი 40

⁴⁹ იქვე, პარაგრაფი 43.

⁵⁰ იხ. ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 24

⁵¹ იხ. Shaw, M. N დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 1, 114.

დუბაი/შარჯას საქმეში საარბიტრაჟო სასამართლომ მიუთითა, რომ ერთნაირი ღირებულება ვერ ექნება ხელშეკრულებით ანდა საარბიტრაჟო თუ სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგენილ საზღვარს, როდესაც ამ შემთხვევაში დაინტერესებულ მხარეებს შეუძლიათ საკუთარი არგუმენტების წარდგენა და ხელისუფლის მიერ ადმინისტრაციული წესით დადგენილ საზღვარს, როდესაც მხარეთა ინტერესები უგულვებელყოფილია და ადმინისტრაციული საზღვარი დადგენილია მმართველის ინტერესების მიხედვით, კონკრეტული პოლიტიკური თუ ეკონომიკური კონტექსტიდან გამომდინარე, არასამართლებრივი კრიტერიუმების საფუძველზე.⁵²

Uti Possidetis პრინციპის გამოყენებით ყოფილი ადმინისტრაციული საზღვრები გადაიქცა საერთაშორისო საზღვრებად. საერთაშორისო საზღვრებად იქცევა თავდაპირველად სრულიად სხვა მიზნებისთვის გამიზნული ადმინისტრაციული საზღვრები.⁵³

მიუხედავად საერთაშორისო და ადმინისტრაციული საზღვრების აშკარა და უდავო განსხვავებებისა, Uti Possidetis-ის ეფექტი არის სწორედ ადმინისტრაციული საზღვრების გადაქცევა საერთაშორისო საზღვრებად, მაგრამ ყველა ადმინისტრაციული საზღვარი ვერ გადაიქცევა საერთაშორისო საზღვრად და პრობლემა საერთაშორისო სამართალში უკავშირდება სწორედ იმის დადგენას, რომელი ადმინისტრაციული საზღვრების შემთხვევაში არსებობს აღნიშნული შესაძლებლობა.⁵⁴

კოლონიურ კონტექსტში Uti Possidetis პრინციპის გამოყენებისას, მნიშვნელობა რასაც ენიჭება, არის კოლონიური ძალის მიერ დადგენილი ადმინისტრაციული ერთეულები და არა - რაიმე მანამდე არსებული ერთეულები.⁵⁵ იგივე სალვადორი/ჰონდურასის საქმეში სასამართლომ შენიშნა, რომ არა ინდური დასახლებების ადმინისტრაციული საზღვრები, არამედ ესპანეთის კოლონიური ერთეულების ადმინისტრაციული საზღვრები გარდაიქმნა საერთაშორისო საზღვრებად Uti Possidetis Juris გამოყენების შედეგად.⁵⁶ ფედერაციული სახელმწიფოს შემთხვევაში მნიშვნელობა ენიჭება ყოფილი ფედერაციული სახელმწიფოს შემადგენელ ერთეულებს შორის გამავალ ადმინისტრაციულ საზღვრებს.⁵⁷ აქ მნიშვნელოვანია დროის ასპექტიც. სწორედ დროის კონკრეტულ მომენტში არსებული ადმინისტრაციული საზღვრების საერთაშორისო საზღვრებად გარდაქმნა არის შესაძლებელი.⁵⁸ რელიევანტური ხდება „კრიტიკული თარიღის“ საკითხი, როდესაც ჩამოყალიბდა კონკრეტული უფლებები, საზღვრების მოცემულობა და განაგრძობს მოქმედებას Uti Possidetis Juris პრინციპის

⁵² Court of Arbitration, Dubai-Sharjah Border Dispute, 91 I.L.R. 1993. 579.

⁵³ იხ. ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 23 და Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening), და supra სქოლიო 15, პარაგრაფი 43.

⁵⁴ იხ. Shaw, M. N., The Heritage of States: The Principle of Uti Possidetis Today, supra სქოლიო 1, 118.

⁵⁵ იქვე, 118.

⁵⁶ იხ. ICJ Judgement, Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening), supra სქოლიო 15, პარაგრაფი 50.

⁵⁷ იხ. Shaw, M. N., დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 1, 118.

⁵⁸ იქვე, 118.

ამოქმედებისას, რომელი პრინციპიც, თავის მხრივ, როგორც ბურკინა-ფასო/მალის საქმეში აღნიშნა მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ, გამოიყენება არა უკუქცევითი ეფექტით, არამედ მოქმედებს დაუყოვნებლივ ახალი სახელმწიფოს წარმოშობის მომენტიდან.⁵⁹ ამ პრინციპთან დაკავშირებით ახალი სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის მოპოვების მომენტი წარმოჩნდება „კრიტიკულ თარიღად“.

ახალი სახელმწიფოს წარმოშობის შემდეგ *Uti Possidetis Juris* პრინციპის გამოყენებით დადგენილ საზღვრებში ამ სახელმწიფოს ტერიტორიის მიმართ ვრცელდება ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპი. *Uti Possidetis Juris* პრინციპი მიმართულია ახალი სახელმწიფოების მიერ მიღებული ძველი საზღვრების ხელშეუვალობის უზრუნველყოფით საერთაშორისო სტაბილურობის მიზნების მიღწევისაკენ.

4. *Uti Possidetis Juris* პრინციპის გამოყენების საკითხი დეკოლონიზაციის კონტექსტის გარეთ და ყოფილი საბჭოთა კავშირის დაშლის შემთხვევა

Uti Possidetis Juris არ გამოიყენება მხოლოდ დეკოლონიზაციის კონტექსტში. ტრადიციული დეკოლონიზაციის დროს დამოუკიდებლობის მოპოვება და დეკოლონიზაციის კონტექსტის მიღმა სეცესია ერთმანეთისაგან განსხვავდება სხვადასხვა ასპექტით. დეკოლონიზაცია რეგულირებულია და აღიარებულია საერთაშორისო სამართლით, ამ პროცესს უკავშირდება კანონიერების საკითხი. დეკოლონიზაციის დროს დამოუკიდებლობის მოპოვება უკავშირდება თვითგამორკვევის უფლების რეალიზაციას და ეფუძნება ლეგიტიმურობას, ხოლო არაკოლონიური სეცესიის დროს დამოუკიდებლობის მოპოვება ეფუძნება და წამოიჭრება ეფექტურობის საკითხი, ლეგიტიმურობის საპირისპიროდ, მაგრამ საგულისხმოა, რომ თვითონ *Uti Possidetis Juris* გამოიყენება დაიწყო და განვითარდა სწორედ მე-19 საუკუნეში ლათინურ ამერიკაში მიმდინარე სეცესიონისტური მოვლენების კვალდაკვალ, როდესაც ლათინური ამერიკის ქვეყნების მიერ დამოუკიდებლობის მოპოვება ხდებოდა, რაც სწორედ სეცესიური პროცესები იყო.⁶⁰ ამასთან, ვერ ვიტყვით, რომ სეცესიური გზით სახელმწიფოს წარმოშობის პროცესის მიმართაც საერთაშორისო სამართალი სრულად განყენებულია. სახელმწიფოს წარმოშობა არ ხდება სამართლისაგან თავისუფალ ზონებში, გაითვალისწინება იგივე სახელმწიფოს ფორმირების პროცესში ძალის გამოყენების საკითხი.⁶¹ სახელმწიფოებრიობას ესაჭიროება ფაქტობრივი საფუძველი, მაგრამ ხდება ფაქტების შეფასება და ფაქტებს ენიჭება სამართლებრივი მნიშვნელობა. სამართლებრივი შეფასებისათვის უნდა მოხდეს ფაქტების „კონცეპტუალიზება“.⁶² როგორც დეკოლონიზაციის კონტექსტში, ისე ამ

⁵⁹ იხ. *Burkina Faso v Mali Case*, supra სქოლიო 18, პარაგრაფი 30.

⁶⁰ იხ. Walter, Ch. et al. eds., *The Principle of Uti Possidetis Juris: How Relevant Is It for Issues of Secession?* by Peters, A., supra სქოლიო 4, 108.

⁶¹ იქვე, 108.

⁶² Crawford, J. and Nouwen, S. eds., “Statehood after 1989: “Effectivites” between Legality and Virtuality” by Peters, A. in *Select Proceedings of the European Society of the International Law*, Vol. 3. Hart publishing 2012, 171.

კონტექსტის მიღმა სეცესიის დროს ორივე შემთხვევაში წარმოიშობა ახალი სახელმწიფო, ორივე შემთხვევას ერთნაირი შედეგი აქვს და *Uti Possidetis* ორივე შემთხვევაში შეუძლია სტაბილურობის უზრუნველყოფის ფუნქციის შესრულება საზღვრების დადგენით.⁶³ იგივე იუგოსლავიის დაშლის შემთხვევაში *Uti Possidetis* გამოყენებას მხარი დაუჭირა საარბიტრაჟო კომისიამ (ბადინტერის კომიტეტი) და აღნიშნა, რომ *Uti Possidetis* პრინციპი, მიუხედავად იმისა, რომ თავდაპირველად გამოიყენებოდა დეკოლონიზაციის საკითხების გადასაწყვეტად ლათინურ ამერიკასა და აფრიკაში, ამჟამად აღიარებულია ზოგად პრინციპად. თუ სხვაგვარად არ არის შეთანხმებული, ყოფილი საზღვრები გარდაიქმნება საერთაშორისო სამართლით დაცულ საერთაშორისო საზღვრებად.⁶⁴ კომისიამ თვითგამორკვევის უფლებასთან დაკავშირებითაც აღნიშნა, რომ ნებისმიერ შემთხვევაში, თუ დაინტერესებული სახელმწიფოები სხვაგვარად არ შეთანხმდებიან, თვითგამორკვევის უფლება დამოუკიდებლობის მომენტში არსებული საზღვრების ცვლილებას არ გულისხმობს (*Uti Possidetis Juris*).⁶⁵

უნდა აღინიშნოს, რომ გასაზიარებელია ის პოზიცია, რომ, ზოგადად, *uti possidetis juris* არც კრძალავს და არც უშვებს სეცესიას, ეს პრინციპი მიემართება უკვე დამოუკიდებლობის შემდეგ საზღვრების დადგენას, აგნოსტიკურია იმ საკითხთან დაკავშირებით, უნდა მოხდეს თუ არა სეცესია, შეიქმნას და არსებობდეს ახალი სახელმწიფო ტერიტორიითა და ახალი საზღვრებით⁶⁶, არის კანონის პასუხი, რეაქცია უკვე შექმნილ რეალობასთან, ახალ სახელმწიფოსთან დაკავშირებით, არ არის სეცესიის საშუალება, წახალისება ან გამართლება.⁶⁷ *Uti Possidetis* გამოიყენება არა დამოუკიდებლობის მოპოვების პროცესში, არამედ - უკვე დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ.⁶⁸ ეს პრინციპი, რომელიც მიმართულია დამოუკიდებლობის მოპოვების მომენტში ტერიტორიული ფარგლების დაცვის უზრუნველყოფისაკენ, არ იწყებს მოქმედებას თვითონ დამოუკიდებლობის მოპოვების პროცესში.⁶⁹ მეორე მხრივ, უნდა აღინიშნოს, რომ თვითგამორკვევასა და სეცესიას ტერიტორიული ასპექტები აქვს, ტერიტორიული კომპონენტი ამ პროცესში გამოკვეთილია და მიზანი არის კონკრეტული ტერიტორიის გარკვეული ერთობისათვის მიკუთვნება. *Uti Possidetis*, ერთი მხრივ, ვინაიდან ტერიტორიული მთლიანობის უზრუნველყოფას მიემართება კონკრეტული საზღვრების აღიარება-დადგენით, თვითგამორკვევის მხარდამჭერიცაა ამ გაგებით, *Uti Possidetis* ეფუძნება თვითგამორკვევისა და საშინაო საქმეებში ჩაურევლობის

⁶³ ob. Walter, Ch. et al. eds., *The Principle of Uti Possidetis Juris: How Relevant Is It for Issues of Secession?* by Peters, A., supra სქოლიო 4, 114.

⁶⁴ *The Arbitration Commission of the Conference on Yugoslavia (Badinter Arbitration Committee) Opinion No 3*, 92 ILR 168. 1992. 171.

⁶⁵ იქვე, 168.

⁶⁶ Rathner. S. R., *Drawing a better Line: Uti Possidetis and the borders of New States*. 90 AJIL. Cambridge University Press 1996. 601.

⁶⁷ Corten. O. et al. eds. "Le problème des frontières en cas de dissolution et de séparation d'Etats: quelles alternatives?" by Kohen. M. G., in *Demembrements d'Etats et delimitations territoriales*, Bruxelles, 1999. 400.

⁶⁸ იქვე, 375.

⁶⁹ Kohen. M. G. ed., *Secession: International law perspectives*. Cambridge University Press. 2006. 14-15.

იდეებს⁷⁰ და, მეორე მხრივ, ტერიტორიული საზღვრების დადგენით ამ პრინციპის მიზანია ახალი სახელმწიფოს დამატებითი დანაწევრების გამორიცხვა. მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ ბურკინა-ფასო/მალის საქმეში აღნიშნა, რომ *Uti Possidetis* ამოქმედება და გამოყენება იწვევს და წარმოშობს საზღვრების ურღვევობის პატივისცემას.⁷¹ *Uti Possidetis* მიმართულია გარე საფრთხეებისაგან მომდინარე სასაზღვრო დავების აცილებისაკენ, მაგრამ არა აქვს მხოლოდ საგარეო ასპექტი და მასვე აქვს სასაზღვრო დავებით გამოწვეული სამოქალაქო ომების აცილების მიზანიც.⁷² ბურკინა-ფასო/მალის საქმეში მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ მიანიშნა *Uti Possidetis* მიზანზე ახალი სახელმწიფოების დამოუკიდებლობისა და სტაბილურობისათვის სასაზღვრო საკითხებზე ქვეყნის შიგნით ბრძოლებით საფრთხის შექმნის თავიდან აცილების კუთხით.⁷³

1991 წლის დეკემბერში საბჭოთა კავშირი დაიშალა და დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის (დსთ) შექმნა გამოცხადდა. მინსკის 1991 წლის 8 დეკემბრის ხელშეკრულების მე-5 მუხლის თანახმად, მხარეები აღიარებენ და პატივს სცემენ თანამეგობრობის არსებული საზღვრების ხელშეუხებლობას.⁷⁴ ამასთან, 1991 წლის 21 დეკემბერს მიღებული იქნა ალმა-ათის დეკლარაცია, რომლითაც ხელმძღვრმა სახელმწიფოებმა (ბალტიის სამი სახელმწიფოსა (ლატვია, ლიტვა, ესტონეთი) და იმ მომენტში საქართველოს, რომელიც მოგვიანებით, 1993 წელს გახდა დსთ-ის წევრი, გამოკლებით) დაადასტურეს ერთმანეთის ტერიტორიული მთლიანობა და არსებული საზღვრების ხელშეუხებლობა და თავიანთი ერთგულება გაეროს წესდებისა და ჰელსინკის საბოლოო აქტის მიმართ.⁷⁵ ეს ინსტრუმენტები კონკრეტულად არ უთითებს *Uti Possidetis* პრინციპზე, მაგრამ იკვეთება, რომ განზრახვა იყო *Uti Possidetis* დოქტრინის დამტკიცება, ვინაიდან ეს უზრუნველყოფს ახალი საზღვრების საერთაშორისო და რეგიონალურ ლეგიტიმაციას და აგრეთვე საერთაშორისო სამართლის კლასიკური წესები აგრეთვე იცავს უკვე დადგენილ საზღვრებს, თუ შესაბამისი მხარეები არ შეთანხმდებიან ცვლილებაზე.⁷⁶

Uti Possidetis მიემართება საზღვრების დადგენას, საზღვრების ურღვევობა კი - საზღვრების დაცვას.⁷⁷ ტერიტორიული მთლიანობისა და საზღვრების ურღვევობის პრინციპები დროის თვალსაზრისით ამოქმედდება *Uti Possidetis* შემდეგ, მაგრამ მათი გამოყენება არ არის

⁷⁰ იხ. Hasani, E., დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 14, 286.

⁷¹ იხ. ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), supra სქოლიო 6, პარაგრაფი 20.

⁷² იხ. Walter, Ch. et al. eds., The Principle of *Uti Possidetis Juris*: How Relevant Is It for Issues of Secession? by Peters, A., supra სქოლიო 4, 117, 118.

⁷³ იხ. ICJ Judgement, Case Concerning the Frontier Dispute (Burkina Faso/Republic of Mali), supra სქოლიო 6, პარაგრაფი 20.

⁷⁴ მუხლი 5. მინსკის 1991 წლის 8 დეკემბრის ხელშეკრულება <https://www.refworld.org.ru/pdfid/52f8f06a4.pdf> > [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁷⁵ ალმა-ათის 1991 წლის 21 დეკემბრის დეკლარაცია <<https://www.bits.de/NRANEU/START/documents/alma-ata91.htm>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁷⁶ იხ. Shaw, M. N., დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 1, 110.

⁷⁷ იხ. Corten. O. et al. eds. Droit des peuples à disposer d'eux-mêmes et *uti possidetis* : deux faces d'une même médaille? by Corten. O., in *Demembrements d'Etats et delimitations territoriales, l'uti possidetis en question(s)*, Bruxelles 1999. 432.

განპირობებული აუცილებლად Uti Possidetis გამოყენებით, რამეთუ საზღვრები შესაძლოა, სხვადასხვა პრინციპის გამოყენებითა და პროცედურით განისაზღვროს, საზღვრების ურღვევობა არ არის Uti Possidetis შეფარული ჩამნაცვლებელი და საერთაშორისო დოკუმენტებში საზღვრების ურღვევობაზე მითითება თავისთავად და აუცილებლად არ ნიშნავს, რომ საზღვრები Uti Possidetis პრინციპის საფუძველზე დადგინდება,⁷⁸ მაგრამ საბჭოთა კავშირის დაშლის საზღვრები რაიმე სხვა პრინციპით არ განსაზღვრულა და საწინააღმდეგო პრაქტიკა არ ყოფილა. როგორც აღინიშნა, დეკოლონიზაციის კონტექსტის მიღმა სეცესიის დროს Uti Possidetis პრინციპის გამოყენება სავსებით შესაძლებელია, აღიარებულია და ვრცელდება ჩვეულებითი წესით. საერთაშორისო ცნობის შესახებ ევროკომისიის „გაიდლაინები“⁷⁹ მიმართული იყო ყოფილი საბჭოთა კავშირისა და ყოფილი იუგოსლავიის მიმართ გამოსაყენებლად და წარმოადგენს ამ კონკრეტულ კონტექსტში uti possidetis პრინციპის საერთაშორისო მიღების მნიშვნელოვან მტკიცებულებით მხარდაჭერას⁸⁰ და ასევე განვითარებული სახელმწიფო პრაქტიკა, უშიშროების საბჭოს საქართველოსა და აზერბაიჯანის ტერიტორიული მთლიანობის მხარდაჭერი რეზოლუციები საქართველოდან აფხაზეთის გამოყოფასა⁸¹ და მთიან ყარაბახთან დაკავშირებით⁸² Uti possidetis პრინციპის დამატებით მხარდაჭერას მოწმობს.⁸³

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ Uti Possidetis გავრცელდა მხოლოდ მოკავშირე რესპუბლიკებზე. ევროკავშირის ფაქტების დამდგენი მისიის (ტალიავინის კომისია) 2009 წლის ანგარიშში ნათლადაა მითითებული, რომ საბჭოთა კავშირის შემთხვევაში Uti Possidetis ვრცელდება მხოლოდ მოკავშირე რესპუბლიკების საზღვრებზე და ავტონომიური ერთეულების თუ უფრო ქვედა დონის ერთეულებზე ეს პრინციპი არ ვრცელდება.⁸⁴ ყოფილი იუგოსლავიის შემთხვევაშიც Uti Possidetis მხოლოდ რესპუბლიკებზე გავრცელებას დაუჭირა მხარი ბადინტერის კომიტეტმა.⁸⁵ Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენებით საბჭოთა კავშირის ყოფილი მოკავშირე რესპუბლიკების საზღვრების დამდგენი ყოფილი საბჭოთა ადმინისტრაციული საზღვრები გარდაიქმნა საერთაშორისო საზღვრებად. თითოეული საბჭოთა რესპუბლიკა, მათ შორის საქართველო, გახდა დამოუკიდებელი საბჭოთა პერიოდში არსებულ ადმინისტრაციულ საზღვრებში. დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორია განისაზღვრა 1991 წლის 21 დეკემბრის

⁷⁸ იხ. Walter, Ch. et al. eds., *The Principle of Uti Possidetis Juris: How Relevant Is It for Issues of Secession?* by Peters, A., supra სქოლიო 4, 128-129.

⁷⁹ EC Declaration on the 'Guidelines on the Recognition of New States in Eastern Europe and in the Soviet Union', 4 EJIL. 1993. 72.

⁸⁰ იხ. Shaw, M. N., *დასახელებული ნაშრომი*, supra სქოლიო 1, 110.

⁸¹ იხ. Security Council Resolutions 876 (1993), 896 (1994), 906 (1994), 937 (1994), 977 (1995), 993 (1995), 1036 (1996).

⁸² იხ. Security Council Resolutions 822 (1993), 853 (1993), 874 (1993), 884 (1993).

⁸³ იხ. Shaw, M. N., *დასახელებული ნაშრომი*, supra სქოლიო 1, 110-111.

⁸⁴ EU Report of the Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia, 2009. 143 <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/HUDOC_38263_08_Annexes_ENG> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁸⁵ იხ. *Badinter Arbitration Committee Opinion No 3*, supra სქოლიო 64, 171.

მდგომარეობით.⁸⁶ *Uti Possidetis Juris* ამოქმედების შედეგად კონკრეტული საზღვრების დადგენის შემდეგ ამ საზღვრების ხელყოფა არ არის მიღებული საერთაშორისო საზოგადოების მიერ. ტალიანის კომისიის ანგარიშში მითითებულია, რომ საყოველთაოდ მიღებული *Uti Possidetis* პრინციპის თანახმად, მხოლოდ ყოფილ საბჭოთა კავშირის შემადგენელ რესპუბლიკებს, საქართველოს, და არა მათ ტერიტორიულ ნაწილებს, სამხრეთ ოსეთი და აფხაზეთი, აქვთ უფლება, მიიღონ დამოუკიდებლობა ისეთი დიდი სახელმწიფოს დაშლის შემთხვევაში, როგორც არის საბჭოთა კავშირი. სამხრეთ ოსეთს არ ჰქონდა საქართველოდან გამოყოფის უფლება და ზუსტად იგივე მიემართება აფხაზეთსაც, იმავე მიზეზებიდან გამომდინარე. სეპარატისტული ტერიტორიული ერთეულების, სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის აღიარება მესამე ქვეყნის მიერ შესაბამისად ეწინააღმდეგება საერთაშორისო სამართალს, რადგან ასეთი ქმედება არის უკანონო ჩარევა დაზარალებული ქვეყნის, ამ შემთხვევაში საქართველოს სუვერენიტეტსა და ტერიტორიულ მთლიანობაში. ეს ეწინააღმდეგება ჰელსინკის დასკვნითი აქტის პრინციპებს, რომელთა თანახმადაც მონაწილე ქვეყნებმა პატივი უნდა სცენ ერთმანეთის სუვერენულ თანასწორობასა და ინდივიდუალობას, ისევე როგორც უფლებებს, რომლებსაც მოიცავს და ითვალისწინებს ეს სუვერენიტეტი, კერძოდ, ამაში იგულისხმება ყველა ქვეყნის უფლება სამართლებრივ თანასწორობაზე, ტერიტორიულ მთლიანობაზე, თავისუფლებასა და პოლიტიკურ დამოუკიდებლობაზე.⁸⁷

აფხაზეთი და ე. წ. სამხრეთ ოსეთი მესამე და მეოთხე დონის ერთეულები იყვნენ საბჭოთა კავშირში, შესაბამისად, და ორივე იყო საქართველოს შემადგენლობაში.⁸⁸ მათზე არ გავრცელებულა *Uti Possidetis*. საბჭოთა კავშირის შემთხვევაში (ასევე ყოფილი იუგოსლავიის შემთხვევაში) *Uti Possidetis* გავრცელდა მხოლოდ პირველი დონის ერთეულებზე (მოკავშირე რესპუბლიკები). პრაქტიკაში არ არსებობს არავითარი ახალი *Uti Possidetis*, რომელიც უფრო ქვედა დონის ერთეულებზე გავრცელდებოდა საბჭოთა კავშირის შემთხვევაში.⁸⁹ ამჟამად საქართველო უნიტარული სახელმწიფოა. საქართველოს კონსტიტუციის პირველი მუხლი ადგენს, რომ საქართველო არის დამოუკიდებელი, ერთიანი და განუყოფელი სახელმწიფო, რაც დადასტურებულია 1991 წლის 31 მარტს ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, მათ შორის აფხაზეთის ასსრ-ში და ყოფილ სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში ჩატარებული რეფერენდუმით და 1991 წლის 9 აპრილის საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტით.⁹⁰ უნიტარული სახელმწიფოების შემთხვევაში *Uti Possidetis* პრეზუმცია სუსტია.⁹¹ ამასთან, როგორც აღინიშნა, *Uti Possidetis Juris* პრინციპის

⁸⁶ საქართველოს 1995 წლის კონსტიტუცია, მუხლი 1(2). <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁸⁷ იხ. Independent International Fact-Finding Mission Report, supra სქოლიო 84, 143 <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/HUDOC_38263_08_Annexes_ENG> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁸⁸ იხ. სსრ კავშირის 1977 წლის კონსტიტუცია, მუხლი 83 და მუხლი 87 <<https://www.prlib.ru/en/node/420906>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023]; სსრ კავშირის 1936 წლის კონსტიტუცია, მუხლი 25 <<https://www.prlib.ru/en/node/420907>> [ხელმისაწვდომია 12.12.2023].

⁸⁹ იხ. Peters, A. დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 4, 121.

⁹⁰ იხ. საქართველოს 1995 წლის კონსტიტუცია, supra სქოლიო 86, მუხლი 1.

⁹¹ იხ. Shaw, M. N., Peoples, Territorialism and Boundaries. supra სქოლიო 7, 504.

გამოყენებით დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ მხოლოდ საბჭოთა კავშირის ყოფილი მოკავშირე რესპუბლიკების საზღვრები გარდაიქმნა საერთაშორისო საზღვრებად, რითაც მოხდა მდგომარეობის „გაყინვა“ და დამატებითი დანაწევრება არ არის მხარდაჭერილი საერთაშორისო საზოგადოების მიერ. Uti Possidetis პრინციპი კრიტიკული თარიღის მოცემულობას იღებს და აკანონებს მას. ძველი, დამოუკიდებლობამდელი არსებული სხვადასხვა ადმინისტრაციული საზღვრები ვერარ დაუპირისპირდება Uti Possidetis ამოქმედების შედეგად უკვე შექმნილ მოცემულობას. საქართველოს შემთხვევაში დამოუკიდებლობის მოპოვებისას საქართველოს შემადგენლობაში აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ჩათვლით არსებული ადმინისტრაციულ საზღვრების მოცემულობა იქნა დაკანონებული და ნებისმიერი დავა გამოირიცხება. Uti Possidetis ფუნქცია არის ის, რომ ამოქმედების შედეგად შეწყვიტოს დავა თუნდაც რაიმე წინანდელი ტერიტორიული უკანონობის შესახებ.⁹²

უკვე დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ ტერიტორიაზე კონტროლის გავრცელება, როგორც ეს არის აფხაზეთისა და ე. წ. სამხრეთ ოსეთის შემთხვევაში, რომლებიც საერთოდაც რუსეთის კონტროლს ექვემდებარებიან, არ გამოდგება სეპარატისტული რეგიონების მხრიდან თავიანთ სასარგებლოდ ახალი Uti Possidetis ასამოქმედებლად. სახელმწიფო პრაქტიკა არ უჭერს მხარს ამგვარ გაფართოებულ Uti Possidetis.⁹³ ზოგიერთ შემთხვევაში ფორმალურ მონაცემებთან ერთად ქმედებებიც შეფასებულა კრიტიკულ მომენტში ტერიტორიული დაყოფის არსებობის დასადგენად,⁹⁴ მაგრამ ეს არასოდეს ყოფილა უკვე დამოუკიდებლობის მომენტის შემდეგ ამ სახელმწიფოს კონკრეტულ ტერიტორიაზე მოპოვებული კონტროლი.⁹⁵

უნდა აღინიშნოს, რომ Uti Possidetis პრინციპი არის ზოგადი პრინციპი, რომელიც სახელმწიფოს შექმნისა და აღიარების შემდეგ ამ სახელმწიფოს არსებული საზღვრების თვითნებურ ცვლილებას დაბრკოლებას უქმნის.

დასკვნა

საზღვრების სტაბილურობას საერთაშორისო სამართალი დიდ ყურადღებას აქცევს. სახელმწიფო საზღვრების დადგენა და საერთაშორისო აღიარება ნებისმიერი სახელმწიფოსათვის უმნიშვნელოვანესი საკითხია. ამ პროცესში დიდი როლი აქვს Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენებას. Uti Possidetis Juris პრინციპი არის უნივერსალური გამოყენების პრინციპი, რომლის უმთავრესი მიზანიც არის სახელმწიფო საზღვრების სტაბილურობის პრინციპის ხაზგასმა და უზრუნველყოფს ახალი სახელმწიფოს საზღვრების საერთაშორისო ლეგიტიმაციას.

⁹² იხ. Peters, A. დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 4, 123.

⁹³ იქვე, 123.

⁹⁴ Wolfrum. R. ed. “Uti Possidetis Doctrine”, by Nesi. G. in The Max Planck Encyclopedia of Public International Law. Oxford University Press. 2013, para 10.

⁹⁵ იხ. Peters, A. დასახელებული ნაშრომი, supra სქოლიო 4, 123.

ახალი სახელმწიფოს წარმოშობის შემდეგ Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენებით დადგენილ საზღვრებში ამ სახელმწიფოს ტერიტორიის მიმართ ვრცელდება ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპი. Uti Possidetis Juris პრინციპი მიმართულია ახალი სახელმწიფოების მიერ მიღებული ძველი საზღვრების ხელშეუვალობის უზრუნველყოფით საერთაშორისო სტაბილურობის მიზნების მიღწევისაკენ.

ზოგადად, uti possidetis juris არც კრძალავს და არც უშვებს სეცესიას, ეს პრინციპი მოქმედებს იწყებს და მიემართება უკვე დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ საზღვრების დადგენას, მაგრამ ახალი სახელმწიფოს საზღვრების დადგენით ამ საზღვრების საერთაშორისო ლეგიტიმაციის უზრუნველყოფით უკვე ამ სახელმწიფოს არსებული საზღვრების თვითნებურ ცვლილებას დაბრკოლებას უქმნის.

Uti Possidetis Juris დოქტრინის ევოლუციის პერიოდში ეს პრინციპი ყოველთვის თანმიმდევრულად არ ყოფილა გამოყენებული. იყო შემთხვევები, როდესაც სახელმწიფოები დამოუკიდებლობამდელი საზღვრებისაგან განსხვავებული საზღვრებით აღმოჩნდნენ კოლონიალიზმისაგან გათავისუფლებულები და იყო დამოუკიდებლობის დროს გაყოფის შემთხვევაც, მაგრამ Uti Possidetis პრინციპიდან გადახვევა შეთანხმებით ხდებოდა და ამჟამად ჩამოყალიბებული პრაქტიკითა და სამართლით Uti Possidetis Juris პრინციპის გამოყენებით დადგენილი და აღიარებული საზღვრების დარღვევა მხარდაჭერილი არ არის.

ბოლო ათწლეულების მოვლენებმა დაადასტურა, რომ Uti Possidetis Juris არ გამოიყენება მხოლოდ დეკოლონიზაციის კონტექსტში, გამოიყენება დეკოლონიზაციის კონტექსტის მიღმაც. ეს პრინციპი გამოყენებული იქნა იუგოსლავიის, ჩეხოსლოვაკიისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად წარმოშობილი სახელმწიფოების საზღვრების დადგენისას. ეს პრინციპი მისი გამოყენების თაობაზე შეთანხმების არარსებობის შემთხვევაშიც უნდა იქნეს გამოყენებული. Uti Possidetis მხოლოდ ახალი სახელმწიფოს წარმოშობის დროს გამოიყენება და არ მიემართება იმ შემთხვევებს, რომელიც ახალი სახელმწიფოს წარმოშობას არ უკავშირდება. ამ პრინციპის ეფექტი უკავშირდება ადმინისტრაციული საზღვრების გადაქცევას საერთაშორისო საზღვრებად, მაგრამ ყველა ადმინისტრაციული საზღვარი ვერ გადაიქცევა საერთაშორისო საზღვრად და პრობლემა საერთაშორისო სამართალში უკავშირდება სწორედ იმის დადგენას, რომელი ადმინისტრაციული საზღვრების შემთხვევაში არსებობს აღნიშნული შესაძლებლობა. დადგენილი პრაქტიკით, ფედერაციული სახელმწიფოს შემთხვევაში მნიშვნელობა ენიჭება ყოფილი ფედერაციული სახელმწიფოს შემადგენელ, უმაღლესი დონის ერთეულებს შორის გამავალ ადმინისტრაციულ საზღვრებს. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემთხვევაში მხოლოდ მოკავშირე სახელმწიფოების ყოფილი ადმინისტრაციული საზღვრების მიმართ იქნა გამოყენებული Uti Possidetis Juris პრინციპი. ავტონომიურ თუ უფრო ქვედა დონის ერთეულებზე ეს პრინციპი არ ვრცელდება. პრაქტიკაში არ არსებობს არავითარი ახალი Uti Possidetis, რომელიც უფრო ქვედა დონის ერთეულებზე გავრცელდებოდა საბჭოთა კავშირის დაშლის შემთხვევაში.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად საქართველოს მიერ დამოუკიდებლობის აღდგენის შემდეგ Uti Possidetis Juris საფუძველზე საქართველოს სსრ-ის ყოფილი ადმინისტრაციული საზღვრები გარდაიქმნა დამოუკიდებელი საქართველოს საერთაშორისო საზღვრებად, რაც მხარდაჭერილია დემოკრატიული სახელმწიფოების პრაქტიკით, დამატებითი დანაწევრება არ არის მხარდაჭერილი საერთაშორისო სამართლით და აფხაზეთისა და ე. წ. სამხრეთ ოსეთის მიერ სეპარატისტული მიზნებისათვის Uti Possidetis პრინციპის გამოყენების კანონიერი საფუძველი არ არსებობს. ასევე იმთავითვე არ არის მხარდაჭერილი საერთაშორისო სამართლით დემოკრატიული სახელმწიფოს ფარგლებში მცხოვრები ხალხისაგან თვითგამორკვევის სეცესიის ფორმით რეალიზაციაც.

